

ДЖЕРЕЛА І ФАКТОРИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Матвєєва М.О, здобувач вищої освіти групи ПУА 3/2

Миколаївський національний аграрний університет

Зниження собівартості продукції має велике значення для підвищення ефективності громадського виробництва. Воно передбачає насамперед економне споживання ресурсів, що свідчить не тільки про кількісний, але і якісний вплив на економічний потенціал країни і його перспективні зміни. Зниження витрат собівартості продукції є однією з основних умов збільшення прибутку підприємства, підвищення рентабельності та ефективності його діяльності.

Собівартість продукції – один з найважливіших економічних показників діяльності підприємства, що виражає в грошовій формі усі витрати підприємства, пов'язані з виробництвом і реалізацією продукції. У собівартості продукції відображаються різні сторони господарської діяльності, акумулюються результати використання всіх інших ресурсів. Разом з тим необхідно відзначити, що собівартість – це нестійка категорія,

яка вимагає управління, координування і контролю. Ось чому проблема зниження собівартості продукції є однією з головних для будь-якого підприємства. Отримання найбільшого доходу при найменших витратах, економії трудових, матеріальних і фінансових ресурсів залежить від того, як підприємство вирішує питання, пов'язані зі зниженням собівартості.

До основних джерел зниження собівартості продукції підприємства відносять: витрат уречевленої праці, що досягається за рахунок поліпшення використання засобів та предметів праці; витрат живої праці, які можна скоротити шляхом підвищення продуктивності праці; адміністративно-управлінських витрат, яке досягається шляхом економії.

У країнах з різним рівнем розвитку економіки структура собівартості представлена по-різному. В Україні найбільші витрати спрямовані на сировину і матеріали, в той час як в Німеччині та США даний показник є у два рази меншим. З іншої сторони, в розвинених країнах у два рази більшу частину, ніж в Україні, займають витрати на оплату праці, а відрахування на соціальні потреби у чотири рази перевищують українські показники. З цього випливає, що необхідно оптимізувати структуру собівартості так, щоб можна було знайти шляхи і резерви зниження собівартості [1].

Вирішальною умовою зниження собівартості служить безперервний технічний прогрес. Впровадження нової техніки, комплексна механізація і автоматизація виробничих процесів, вдосконалення технології, впровадження прогресивних видів матеріалів дозволяють значно знизити собівартість продукції. Важливим резервом зниження собівартості продукції є розширення спеціалізації і кооперування. На спеціалізованих підприємствах з масово-потокним виробництвом собівартість продукції є значно нижчою, ніж на підприємствах, що виробляють цю ж продукцію в невеликих кількостях. Розвиток спеціалізації вимагає встановлення найбільш раціональних кооперованих зв'язків між підприємствами [2, с.16-18].

Перелік техніко-економічних факторів, що впливають на собівартість продукції, визначається на підставі відбору постійно діючих причин зміни

собівартості продукції в умовах нормального функціонування виробництва. Виділяють чотири групи факторів: у першій групі факторів – підвищення технічного рівня виробництва – в якості основних слід виділити: впровадження нової та вдосконалення застосовуваної техніки і технології; розширення масштабів застосування нової техніки, технології, модернізація і поліпшення експлуатації діючого устаткування; застосування нових видів і заміна споживаної сировини, матеріалів, палива і енергії, поліпшення їх використання; підвищення якості продукції, що випускається, поліпшення її характеристик.

До другої групи факторів – вдосконалення управління, організації виробництва і праці – відносяться: раціоналізація управління виробництвом; поліпшення організації та обслуговування виробництва; поліпшення організації праці та використання робочого часу; ліквідація зайвих витрат і втрат (включаючи втрати від шлюбу).

У третій групі чинників – зміна обсягу і структури продукції, структури виробництва – виділяють наступні чинники: відносна зміна умовно-постійних витрат як наслідок зміни обсягу виробництва продукції; відносна зміна амортизаційних відрахувань; зміна структури продукції, що випускається; введення нових виробництв (а в об'єднаннях також і введення нових підприємств); освоєння нових підприємств і підготовка виробництва на діючих підприємствах.

До четвертої групи факторів – зміна умов господарювання – включаються: зміна цін на вироблену продукцію; зміна цін на споживані сировину, матеріали, комплектуючі вироби та напівфабрикати, паливо, енергію; зміна оплати праці відповідно до рішення уряду; зміна умов оподаткування; оцінка основних фондів і зміна норм амортизації [3].

Під джерелами зниження собівартості розуміють кількісно порівнянну економію всіх вироблених підприємством витрат у процесі виробництва і реалізації продукції. У різних галузях промисловості джерела зниження мають свої особливості. Важливими джерелами зниження собівартості

продукції є: збільшення обсягу виробництва за рахунок більш повного використання виробничої потужності, виробничих площ, вдосконалення технологій, раціональної організації ремонту.

Собівартість продукції підприємства є найважливішим узагальнюючим показником економічної ефективності її виробництва. У ній відбиваються всі сторони господарської діяльності, від її рівня залежать фінансові результати діяльності підприємств, темпи розширеного виробництва і, звичайно ж, їх фінансовий стан. При постійному пошуку нових методів і факторів зниження собівартості продукції діяльність промислових підприємств в Україні може вийти на новий рівень.

Список використаних джерел

1. Экономика предприятия / Под ред. Волкова О. И. – М. : ИН-ФРА-М, 2011. – С. 235–426
2. Салиджанов И. Сокращение издержек как важнейшее условие стабилизации и снижения цен / И. Салиджанов // Финансы. - 2009. - № 6. - С.16-18.
3. Цимбалюк Л. Г. Фактори, резерви і шляхи зниження витрат виробництва як основа зниження ціни товару / Л. Г. Цимбалюк, Н. П. Скригун // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 3 (15)

Науковий керівник – Горобченко О. А., канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств МНАУ